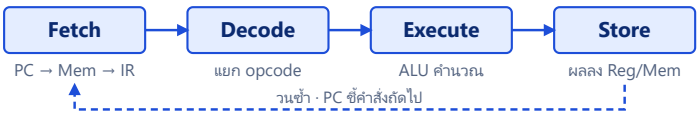
Register PC IR MAR MBR → น.1
Interrupt · ISR · Nested → น.1
Cache · Tag/Index · Hit-Miss → น.3
DMA · I/O · RAID · HDD → น.4
CPU time · CPI · Speedup → น.1
2's Comp · Sign-Mag · IEEE → น.2
SRAM DRAM · Pyramid → น.3
Pipeline · Hazard → น.4
Bus · Daisy chain → น.1
RISC-V format · Branch → น.2
Write-through / back → น.3
Flynn · SIMD · GPU → น.4

Ch01–02 CPU ทำงานยังไง · Register ★ ดู flow ให้ออก

- **CPU** = Control Unit + ALU + Registers + Bus
- วงจร: **Fetch** → **Decode** → **Execute** → **Store** (Write back)
- **PC** เก็บ **ตำแหน่ง**คำสั่งถัดไป
- **IR** เก็บ**คำสั่งที่ fetch มาแล้ว**
- **Status/Flag** เก็บ overflow, negative
- **MAR** = address ใน Memory
- **MBR** = data ที่เข้า/ออก Memory
- **IOAR** = address ของ I/O
- **IOBR** = data ที่รับจาก I/O

★ ตัวอย่างอาจารย์ (assignment)
- PC = 300 → Mem[300] = **1940** → โหลดเข้า **IR**
- 1940: **4 บิตบน = opcode** (0001 = Load AC จาก Memory)
- ที่เหลือ **940 = address** ของข้อมูล
- Mem[940] = 0003 → **AC = 0003**

Ch01 Performance · CPU time · CPI ★ ข้อคำนวณ

X เร็วกว่า Y กี่เท่า = **$Time_Y$ / $Time_X$**

CPU time = **IC × CPI × Cycle time**
= IC × CPI / Clock rate

Clock rate = 1 / Clock period

- เทียบ 2 เครื่อง ISA เดียวกัน → **ตัด IC ทิ้ง**
- ไม่รู้ค่า IC ให้ติดตัวแปร I ไว้
- ⚠ "เร็วกว่า" = ใช้เวลา**น้อยกว่า**
- อ่านโจทย์ดีๆ ว่าใครหารใคร

ตย. สไลด์ A: cycle 250 ps, CPI 2.0 · B: cycle 500 ps, CPI 1.2
- A = I × 2.0 × 250 = **500I** ps
- B = I × 1.2 × 500 = **600I** ps
- → **A เร็วกว่า 1.2 เท่า**

ตย. Clock A: 2 GHz, 10 s · B ต้อง 6 s และใช้ cycles มากกว่า 1.2 เท่า
- $Clock_B$ = 1.2 × (10 × $2×10^9$) / 6 = **4 GHz**

Ch02 Von Neumann · Harvard

Von Neumann	Harvard
Memory ก้อนเดียว เก็บทั้งคำสั่ง + ข้อมูล	**แยก** Instruction Memory กับ Data Memory
คอมพิวเตอร์ทั่วไป	ส่วนใหญ่เป็น **Microcontroller**
Hardware: วงจรเฉพาะงาน เร็ว แต่ล็อกตายตัว	**Software**: ชุดคำสั่ง ยืดหยุ่น แต่ต้อง "คิด" ทุกคำสั่ง

- **Interrupt** = สิ่งที่**ขัด**การทำงานแบบ sequence ของ CPU

Ch02 Bus · Arbitration ★ Daisy chain = priority

- **Address bus** บอกตำแหน่งใน Memory
- **Data bus** ส่งข้อมูล
- **Control bus** สัญญาณเปิด/ปิด/เลือกอุปกรณ์
- **Point-to-point**: แยกทุกหน้าที่ ง่ายสุดแต่ **เปลืองเส้น**
- **Multipoint**: ประหยัด (ไฮเวย์ + ซอย) แต่ต้องมี **โปรโตคอลควบคุม**

Arbitration	หลักการ
1 Daisy chain	ตาม **priority** (CPU > Memory > I/O) **นิยมสุด ใช้ถึงวันนี้** ข้อเสีย: priority ต่ำแทบไม่ได้ใช้ bus
2 Centralized parallel	ทุกอุปกรณ์ต่อตรงเข้า **ตัวควบคุมกลาง**
3 Distributed self-detection	ไม่มีตัวกลาง ตัดสินกันเอง เช็กเองว่ามีใครส่งอยู่ไหม
4 Distributed + collision detection	เหมือน 3 + ตรวจจับการชน ถ้าชน **ส่งซ้ำ**

- ★ ตัวเลือกว่าอุปกรณ์ไหนได้ใช้ bus = **Bus Arbitrator**
- ⚠ **ไม่ใช่** Control Unit และ **ไม่ใช่** control line
- การ์ดจอเสียบเมนบอร์ดผ่าน **PCIe**
- **InfiniBand** = I/O ความเร็วสูงสุด ใช้กับ GPU ↔ memory

Ch02 Interrupt ★ flow "จำไว้เลย"

★ Interrupt flow
1. **Save** register / PC / status ปัจจุบัน
2. เปิด **Interrupt Vector table** หา **ISR address** (เช่น เบอร์ 003 = คีย์บอร์ด)
3. ใส่ address นั้นใน **PC** → รัน **ISR**
4. **Restore** ค่าที่ save ไว้ → กลับไปทำงานเดิม

- **Sequential**: เกิด → ทำ → กลับ → เกิดอีก → ทำ → กลับ
- **Nested**: Y ซ้อนเข้ามาระหว่าง X → save X, ทำ Y, คืนค่า X, ทำ X ต่อ
- ซ้อนได้กี่ชั้น = จำนวน register ที่เก็บค่าได้

ระบุว่าใครส่ง interrupt	ลักษณะ
Multiple lines	1 เส้น/อุปกรณ์ แต่ I/O เยอะ เส้นก็เยอะ
Software poll	ไล่ถามทีละ module (ช้า)
Daisy chain	ส่ง acknowledge ต่อกันเป็นลูกโซ่ ตาม priority
Bus arbitration	ขอสิทธิ์คุม bus ก่อน แล้วส่ง vector ของ device

Ch03 Data Representation ★ "จะมีข้อนี้แน่ๆ" ต้องทำได้เต็ม

	Sign-Magnitude	2's Complement
ค่าลบ	กลับ **sign bit** (0 = +, 1 = −) ที่เหลือคือ magnitude	**กลับทุกบิต แล้ว +1**
8 บิต	−127 ... +127	**−128 ... +127**
ศูนย์	มี 2 ตัว 0000 0000 / 1000 0000	**ตัวเดียว**
บวก/ลบ	sign เหมือน → บวก magnitude sign ต่าง → ลบตัวเล็กจากตัวใหญ่ ใช้ sign ตัวใหญ่	A−B = A + (2's ของ B) แล้ว **ทิ้ง carry-out**

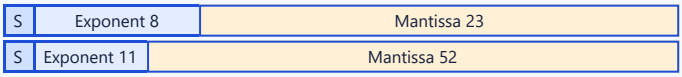

2's Complement แบบ 4 บิต ช่วง −8 ... +7 (ศูนย์ตัวเดียว)

Shortcut 2's: จาก LSB เจอ 1 ตัวแรก คงไว้ แล้วกลับบิตทางซ้ายทั้งหมด
ตย. 0101011 → 1010101

ตย. สไลด์ 6 + (−5) แบบ 4 บิต
- 0110 + 1011 = 1|**0001**
- ทิ้ง carry → ได้ **1**
- Overflow: (+)+(+) ได้ลบ หรือ (−)+(−) ได้บวก

ตย. 16 บิต (แนว assignment)
- +100 = 0000 0000 0110 0100
- +37 = 0000 0000 0010 0101
- −100 SM = 1000 0000 0110 0100
- −100 2's = 1111 1111 1001 1100
- −37 2's = 1111 1111 1101 1011
- 100−37 = 1|0000 0000 0011 1111 → **63**
- 37−100 = 1111 1111 1100 0001 → **−63**

IEEE 754 $N = (-1)^S \times 1.m \times 2^{E-127}$

- ★ **Single 32 บิต: exponent 8**
- ★ **Double 64 บิต: exponent 11** (อาจารย์ถาม)
- bias single 127 · double 1023

Ch03 Assembly (RISC-V) ★ ข้อสอบ ไม่ต้องเขียนโค้ด

- ต้องรู้แค่ว่าคำสั่ง**ทำอะไร** ไม่เจาะจงตระกูล
- `ADD A,B,C` = **B + C เก็บใน A**
- **LOAD** = Memory → Register
- **STORE** = Register → Memory
- **ADDI** = register + **ค่าคงที่ (immediate)**
- `addi x22,x22,4` = x22 ← x22 + 4

★ Instruction Format (ถ้าออก **จะมี chart ให้**)

R	funct7	rs2	rs1	f3	rd	opcode
I	immediate 12 บิต		rs1	f3	rd	opcode

- **opcode 7 บิตล่าง** → 2^7 แบบ
- **rs1, rs2, rd ละ 5 บิต** → 2^5 = **32 register**
- I-format: **12 บิตบน = immediate**
- **ตย.** `add x9,x20,x21` → **opcode = 51**, rd = 9, rs1 = 20, rs2 = 21

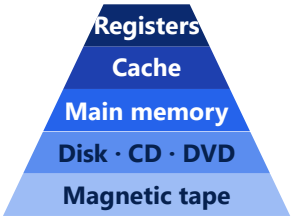
กลุ่ม	คำสั่ง
Logic	**AND · OR · XOR**
Shift	**left = คูณ** **right = หาร**
Branch เช็กเงื่อนไขก่อน	`beq` เท่ากัน `bne` ไม่เท่ากัน `blt` rs1 < rs2 `bge` rs1 ≥ rs2 → กระโดดไป L1
Procedure	= ฟังก์ชัน = **software interrupt** **save ทุกค่าลง stack** แล้ว return คืนจาก stack

RISC-V ส่วน self-study ที่อาจารย์ทิ้งให้อ่านเอง: ไม่ออก

Ch03 Endian ★ สลับกันแค่นี้

- **Little-Endian**: bit 0 (น้อยสุด) อยู่**ขวา**
- **Big-Endian**: bit 0 อยู่**ซ้าย**
- ตามสไลด์: Little เก็บ byte LSB ที่ address ต่ำสุด (RISC-V)

Ch04 Memory Hierarchy ★ จำรูปพีระมิด

เร็ว · แพง · จุน้อยสุด
SRAM 0.5–2.5 ns
DRAM 50–70 ns
Magnetic disk 5–20 ms
ช้า · ถูก · จุมากสุด

- **Magnetic tape** = **ถูกสุด จุมากสุด** (offline) ★ **อาจารย์ถาม**
- **RAM** = ชั่วคราว (ไฟดับหาย)
- **ROM** = ถาวร (ปิดไฟแล้วอยู่)
- **Cache** คั่นกลาง CPU ↔ Main memory เก็บข้อมูลที่**ใช้บ่อย/ซ้ำ**
- **L1** อยู่ใน CPU · **L2/L3** อยู่นอก CPU
- **Hit** = เจอใน cache
- **Miss** = ไม่เจอ → ดึงจาก main memory มาใส่ cache แล้วส่ง CPU

Ch04 Associative · Write Policy ★ ถูกถาม

- **Set-associative**: index เดียวเก็บได้หลายชุด
- **2-way** เก็บ 2 · **4-way** เก็บ 4 · **8-way** เก็บ 8
- แค่เพิ่มที่เก็บต่อ index → โอกาส hit มากขึ้น
- ★ **Fully associative = miss น้อยสุด** (hit มากสุด)
- Miss rate: **1-way 10.3% · 2-way 8.6% · 4-way 8.3% · 8-way 8.1%**
- ดีขึ้นแต่ได้น้อยลงเรื่อยๆ

Write policy	ความหมาย
Write-through	เขียนลง cache แล้วส่ง CPU เลย
Write-back	ส่ง CPU **ก่อน** แล้วค่อยอัปเดต cache ทีหลัง
Write-allocate	อีกทางเลือกของ write-through

ปัจจุบัน memory เร็วขึ้น กลไกการเขียนหมดความสำคัญ เน้นยัดโค้ดที่ใช้บ่อยเข้า L1 · แต่ต้องรู้ชื่อทั้ง 3 คำ

Ch04 Direct-Mapped Cache ★ ข้อคำนวณ hit/miss

Cache index = (Block address) **mod** (#Blocks)
→ **ใช้ บิตล่าง เป็น index**

Address = **[Tag | Index | Offset]**

- เช็ก hit: ดู **Index** → เทียบ **Tag** → ดู **Valid (V) = Y**
- เริ่มต้น cache **ว่าง (V = N)**
- **ครั้งแรกของทุก address = Miss แน่นอน**
- ข้อเสีย: หลาย address ชิงช่อง index เดียวกัน

★ **ตย. สไลด์** cache 8 block · Tag = 2 บิตบน · Index = 3 บิตล่าง

ขอ	22	26	22	26	16	3	16	18
Tag Idx	10 110	11 010	10 110	11 010	10 000	00 011	10 000	10 010
ผล	Miss	Miss	**Hit**	**Hit**	Miss	Miss	**Hit**	Miss*

*18: index 010 มี tag 11 แต่ขอ tag 10 → **tag ไม่ตรง = Miss** แล้วเขียนทับ

Tag (บิตบน)		Index (บิตกลาง)			Offset (บิตล่าง)		
000	001	010	011	100	101	110	111
V=Y tag 10 **ข้อมูล 16**	V=N	V=Y tag 10 **ข้อมูล 18**	V=Y tag 00 **ข้อมูล 3**	V=N	V=N	V=Y tag 10 **ข้อมูล 22**	V=N

สถานะ cache หลังขอครบตามตัวอย่าง (index 010: 18 เขียนทับ 26)

★ **ตย. บล็อกใหญ่** 64 block × 16 B/block, address **1200**

- Block address = ⌊1200 / 16⌋ = **75**
- Block number = 75 mod 64 = **11**

Block address = ⌊address / bytes per block⌋
Block number = Block address mod #blocks

Ch04 คำนวณบิต Tag/Index/Offset เสริม

Offset = $\log_2$(bytes ต่อ block)
Index = $\log_2$(จำนวน block)
Tag = บิต address − Index − Offset

ตย. 4 KB direct-mapped, 16 B/block, address 32 บิต

- 4096 / 16 = **256 block**
- Index 8 · Offset 4 · Tag 32 − 8 − 4 = **20**
- ถ้า **2-way**: sets = 128 → Index 7 · Tag **21**

- Hit ratio = hits / accesses
- Miss ratio = 1 − hit ratio
- Block ใหญ่ขึ้น: miss rate ลด (spatial locality)
- แต่ cache เท่าเดิมมี block น้อยลง แย่งกันมากขึ้น miss penalty สูงขึ้น → **ใหญ่ ≠ ดีเสมอ**

★ อาจารย์เน้น · ⚠ ข้อหลอก · เทา = เสริมจากสไลด์

Ch05 I/O ★ DMA เร็วสุด

- **I/O module** 5 หน้าที่:
  - Control & timing
  - สื่อสารกับ processor
  - สื่อสารกับ device
  - Data buffering (I/O ช้ากว่า memory จึงต้องมี buffer)
  - Error detection
- I/O command 4 แบบ: **Control · Test · Read · Write**

เทคนิค	หลักการ
Programmed I/O	ง่ายสุด CPU สั่งแล้ว **นั่งรอ** → เสียเวลา CPU
Interrupt-driven	CPU สั่งแล้ว**ไปทำงานอื่น** I/O พร้อมค่อย interrupt ต้องรอ **จบ instruction cycle** ก่อนถูกขัด
DMA	**I/O คุย Memory ตรง** CPU ไม่ยุ่ง **แทรกได้ทุก slot ของ cycle** → ★ **เร็วที่สุด** ใช้เป็นหลักปัจจุบัน

Ch06 Storage · HDD · RAID ★ เน้น HDD

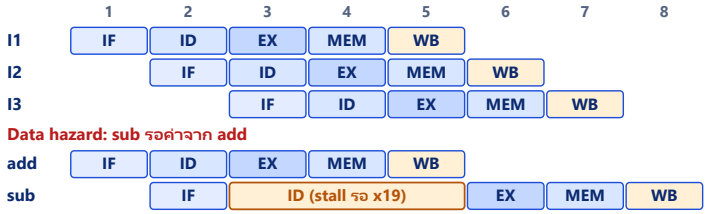
- **เขียน**: กระแสไฟเข้าหัวเขียน → สนามแม่เหล็ก → จัดทิศอนุภาคบนจาน (ซ้าย/ขวา = 0/1)
- **อ่าน**: ขดลวด**เหนี่ยวนำ**สัญญาณ
- **Platter** หลายชั้น · 1 หัวต่อ 1 ผิว
- **Track** = วงแหวน 1 วง
- **Sector** = **ส่วนย่อยของ track** ⚠ **ไม่ใช่กลุ่มของ track**
- ปัจจุบันใช้ **Multi-zone recording** (sector ขนาดใกล้เคียงกัน)
- **SSD** เร็วกว่า ประหยัดไฟกว่า แต่**แพงกว่า** HDD
- **DVD** จุมากกว่า CD (sector เล็กกว่า density สูงกว่า)
- **Tape** ถูกสุด

RAID	ลักษณะ
0	**Striping** กระจายเป็นชิ้นเล็กลงหลายดิสก์ (ไม่มีสำรอง)
1	**Mirror** เขียนซ้ำ 2 ดิสก์ เปลืองแต่**ปลอดภัย**
2	เก็บ **parity bit / ECC** กู้ข้อมูลได้
3	ระดับ **byte** + parity **ดิสก์เดียว**
4	ระดับ **block** + parity disk แยก → **คอขวด**
5	block + parity **หมุนเวียน**ทุกดิสก์ (แก้คอขวด RAID 4)
6	เหมือน 5 แต่ parity **2 ชุด**

Ch07 Pipeline · Hazard ★ ถามชนิด/วิธีแก้

- **Pipeline** = แบ่งงานเป็น **stage** ใช้ resource ไม่ชนกัน
- ทำหลายคำสั่งพร้อมกัน → **เร็วขึ้น** แต่เกิด hazard
- เปรียบ: ซักผ้า → อบ → รีด → เก็บ
- Stage: **IF → ID → EX → MEM → WB**
- ลำดับที่อาจารย์ย้ำ: **Fetch → Decode → Execute → Write back**
- ⚠ **ใช้ได้ทั้ง RISC (ARM) และ CISC (Intel)** ไม่ใช่เฉพาะ RISC

Ch07 Hazard 3 แบบ ★ ถามชนิด/วิธีแก้

Hazard	เกิดเมื่อ	วิธีแก้
Structural	**ใช้ resource ชนกัน** ในเวลาเดียวกัน	**Stall** (bubble) จนกว่า resource ว่าง

Data	**ข้อมูลยังไม่พร้อม**
	`add x19,x0,x1`
	`sub x2,x19,x3`
	(add ยังไม่ write back)
		① **Stall** ง่ายสุด แต่ช้า
		② **Forwarding / Bypassing** ส่งผล Execute **กลับเป็น input** ไม่รอ write back (เพิ่ม hardware)
		③ **Code scheduling** compiler เอาคำสั่งไม่เกี่ยวมา**คั่น** (ไม่เพิ่ม hardware)

Control	คำสั่งก่อนหน้าเป็น **branch/jump** → คำสั่งที่ fetch มา **ไม่ถูกใช้**	① **Stall / bubble** ง่ายสุด ② **Branch prediction** เดาด้วยสถิติ แต่ **hardware แพง** → ส่วนใหญ่ **นิยม stall**

- ทุก stage ต้องมี **pipeline register** เก็บข้อมูลจาก stage ก่อนหน้า
- ไม่งั้นข้อมูลถูกคำสั่งถัดไป**ทับ** (เพิ่ม hardware = ต้นทุน)

Ch08 Parallel · Flynn · GPU ★ จับคู่ SISD/SIMD/MIMD

Flynn	ที่อาจารย์อธิบาย
SISD	CPU ปกติ **1 คำสั่ง 1 ข้อมูล**
SIMD	**vector / array · GPU** คำสั่งเดียว ข้อมูลหลายตัวพร้อมกัน (เช่นลบ background ภาพ)
MISD	แทบไม่มี
MIMD	**Shared memory = SMP** (PC / Intel) **Distributed memory = cluster**

- **Multi-core** = duplicate core จริง
- **Multithread** = ซอยงานเป็น thread แล้ว schedule ไม่เพิ่ม hardware
- VM = ซอย hardware ให้ ไม่มี core จริงรองรับ
- **Shared memory**: sync ง่าย แต่ทุก core **แย่งกัน** access
- **Distributed**: sync ข้อมูลยาก
- **GPU** = SIMD · **Fermi** = vector-based · **Tesla** = multiprocessor
- **DGX** ใช้ train AI · ตอนรันโมเดลใช้การ์ดทั่วไป (PCIe) ได้

คลิป 5 เฉลยโจทย์ที่อาจารย์ถามทบทวน ★ แนวข้อสอบ

โจทย์	ตอบ	โจทย์	ตอบ
DVD vs CD ใครจุมากกว่า	**DVD** sector เล็กกว่า density สูงกว่า	Cache แบบไหน miss น้อยสุด	**Fully associative**
Sector คืออะไร	**ส่วนย่อยของ track** ไม่ใช่กลุ่มของ track	วิธีเขียนลง cache	Write-through · Write-back · Write-allocate
SISD ทำหลายคำสั่งพร้อมกัน?	**ไม่ได้** 1 คำสั่ง 1 ข้อมูล	Daisy chain เกี่ยวกับ	**Priority**
Pipeline ใช้ได้เฉพาะ RISC?	**ผิด** RISC และ CISC มีหมด	ตัวเลือกว่าใครได้ใช้ bus	**Bus Arbitrator** (ไม่ใช่ Control Unit)
Exponent single / double	**8 / 11** บิต	I/O เทคนิคไหนเร็วสุด	**DMA** แทรกได้ทุก cycle
จุมากสุดในพีระมิด	**Magnetic tape** (offline)	การ์ดจอต่อเมนบอร์ดผ่าน	**PCIe**
RAM vs ROM	RAM **ชั่วคราว** · ROM **ถาวร**	SRAM vs DRAM	SRAM **เร็วกว่า** · DRAM ช้า **ถูกกว่า**